

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

P.H.A. van Waaij (VVD), R. van Hemert (VVD), A.J. van Dijken (VVD)
(d.d. 9 januari 2025)

Nummer
4170

Onderwerp
Actie nodig voor woningbouw zonder vertragingen

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

De fractie van de VVD Zuid-Holland maakt zich zorgen over de vertragingen in woningbouw in onze provincie. De noodkreet van gemeenten, zoals verwoord in het artikel van Omroep West ('Bezwaren tegen woningbouw frustreren ook gemeenten: woningzoekenden te weinig gehoord', 9 januari 2025), onderstreept hoe groot de impact is van juridische procedures op cruciale bouwprojecten. Woningzoekenden wachten te lang op de broodnodige woningen. De fractie hecht eraan te benadrukken dat het vertrouwen heeft in de inzet van het college om deze problematiek op te lossen. Tegelijkertijd is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in de oorzaken en oplossingsrichtingen om de voortgang te bespoedigen. Wij rekenen erop dat het college samen met gemeenten en andere betrokkenen daadkrachtig blijft werken aan een versnelling van de woningbouw.

1. *Bent u bekend met het artikel van Omroep West over de bezwaren tegen woningbouw die frustratie veroorzaken bij gemeenten en woningzoekenden? Zo ja, hoe beoordeelt het college de conclusies en signalen die in het artikel worden genoemd?*

Wij zijn bekend met de bezwaren die worden gemaakt tegen woningbouwplannen en de frustraties die dat met zich meebrengt, het artikel van Omroep West is een duidelijke illustratie van deze frustraties. Deze ontwikkeling is - zeker in de huidige wooncrisis – aan het toenemen. Uiteraard dient een belangrijk besluit zoals woningbouw omkleed te zijn met rechtsbescherming; toch is de huidige verdraging die dit oplevert moeilijk uit te leggen aan mensen die op zoek zijn naar betaalbare woonruimte. Het is goed dat in het voorliggende wetsvoorstel van het Rijk 'Wet versterking regie volkshuisvesting' wordt ingezet op een forse vereenvoudiging van de rechtsgang. Hiermee komen de belangen van de woningzoekenden en de belangen van omwonenden beter met elkaar in balans. Het initiatief, gelanceerd tijdens de Woontop in december 2024, om op landelijk en gemeentelijk niveau een vereniging op te richten van woningzoekenden, die daarmee in het participatieproces een expliciete stem krijgen naast omwonenden, juichen wij daarom toe. Sinds 2022 pleiten wij voor vereenvoudiging van de rechtsbescherming. Vereenvoudiging is namelijk één van de kritische succesfactoren (KSF's, inmiddels "randvoorwaarden" geheten) waaraan het Rijk zal moeten werken voor (meer) versnelling in de woningbouw.

2. *Kunt u per gemeente in Zuid-Holland inzicht geven in hoeveel woningen momenteel zijn vertraagd door bezwaren en door juridische procedures? Indien dit overzicht niet beschikbaar is, welke stappen onderneemt u om een dergelijk overzicht op te stellen?*

Op dit moment kunnen we een dergelijk overzicht (van vertraging) helaas niet bieden. In de Planregistratie Wonen (PRW) kunnen gemeenten sinds augustus 2024 aangeven of een woningbouwplan knelpunten kent, met daarin een onderscheid in procedures-beroepsprocedures (RvS) en procedures-bezwaarprocedures. In ruim 3% van de plannen in onze planregistratie wordt dit genoemd als één van de belangrijkste knelpunten. Of en hoeveel *vertraging* dit daadwerkelijk in de plannen oplevert, is niet uit de PRW te halen. In de regio Holland-Rijnland wordt met een dashboard gewerkt waarin per KSF inzichtelijk wordt gemaakt hoeveel woningen worden getroffen door een bepaalde KSF.

Uit het dashboard (“Kritische succesfactor RvS”) blijkt dat in Holland Rijnland 8,2% van de in de regionale planning opgenomen woningen wordt geraakt door een procedure bij de RvS. Hieruit is helaas niet op te maken hoe lang de hiermee gepaard gaande vertraging duurt. Deze gegevens zijn van mei 2024.

Eén van de Woontop afspraken is dat er aan de versnellingsstafels gewerkt gaat worden met een Publiek Private Monitor met indicatoren, die zorgt voor sturingsinformatie en het in beeld brengen van knelpunten. Het doel is dat deze vanaf 1 juli 2025 in gebruik zal worden genomen.

Uit navraag bij de Raad van State (afdeling Voorlichting, RvS) blijkt dat ook de RvS geen inzage kan bieden in hoeveel woningbouwplannen in Zuid-Holland worden geraakt door juridische procedures en wat de daarbij komende vertraging in de bouw is.

3. *Hoeveel tijd verliest een gemiddeld woningbouwproject in Zuid-Holland door bezwaren en juridische procedures? Graag onderbouwd met concrete cijfers, zoals vermeld in het NEPROM-rapport ‘Vertraging van woningbouwprojecten door juridische procedures’ (december 2023), waarin doorlooptijden van gemiddeld 46 weken voor (hoger) beroepsprocedures en tot wel drie jaar stagnatie worden genoemd.*

Bij gebreke van specifiek Zuid-Hollandse data kunnen we dit niet expliciet beantwoorden. Het landelijk gemiddelde van de doorlooptijd bij hoger beroepsprocedures is 14 tot 17 maanden. Dit blijkt uit recent onderzoek uitgevoerd door Sweco in opdracht van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.¹

4. *In hoeverre constateert u dat bezwaarmakers soms misbruik maken van juridische mogelijkheden om eigen belangen te bevorderen?² Zijn er signalen dat bezwaren worden ingezet als pressiemiddel, zoals blijkt uit casussen in het NEPROM-rapport? Graag een toelichting.*

GS kunnen op basis van eigen ervaring deze constatering niet doen, maar zijn net als u wel op de hoogte van het Neprom rapport. Indien een juridisch traject puur wordt gestart met het oogmerk om daar financieel beter van te worden, gaat dat alle perken te buiten. Hiervoor is de rechtsbescherming niet opgetuigd. Het is aan de landelijke wetgever om met maatregelen tegen deze praktijken te komen.

5. *Welke maatregelen neemt u op dit moment om vertragingen in woningbouw door bezwaren en juridische procedures te minimaliseren? Welke aanvullende stappen overweegt u?*

¹ Sweco Business unit Stedelijke Planning , Impact bezwaar- en beroepsprocedures op vertraging woningbouw (2024), p. 10.

² Zie onder meer ‘Voor 100.000 euro willen de omwonenden hun bezwaar wel intrekken’, NRC 11 augustus 2024.

De provincie is zelf niet omgevingsplanmaker of vergunningverlener voor de woningbouw. Voor zover het gaat om kwetsbare aspecten in gemeentelijke bestemmingsplannen (verkeer, parkeren, groen, klimaatadaptief, etc.) kijken we mee en toetsen we aan provinciaal beleid, ook met het oogmerk dat het plan hiermee juridisch weerbaarder wordt. Het staat evenwel belanghebbenden vrij om bezwaar/beroep aan te tekenen.

6. *Bent u bereid om op korte termijn met gemeenten, projectontwikkelaars en andere stakeholders in gesprek te gaan om structurele oplossingen te vinden voor deze vertragingen? Hoe kan participatie bijdragen aan het verminderen van bezwaarprocedures, zoals gesuggereerd in het NEPROM-rapport?*

We zijn al over dit thema in gesprek in het kader van de KSF's sinds 2022. We zien dat ook bij glansrijk doorlopen participatietrajecten bezwaar en beroep aangetekend worden. Toch moet in onze optiek de inzet blijven om een breed en goed draagvlak voor bouwplannen te verkrijgen. Dit lukt het beste wanneer omwonenden/belanghebbenden in een zo vroeg mogelijk stadium worden gekend in plannen en betrokken worden bij de keuzes die gemaakt worden. Daarbij is het niet mogelijk om het iedereen naar de zin te maken. In combinatie met de eerdergenoemde wetswijzigingen t.a.v. juridisch traject hopen wij dat na het doorlopen van een volwaardig participatietraject de kansen op bezwaar/beroep tot een absoluut minimum beperkt zullen blijven. Ook zijn wij van mening dat als de *woningzoekenden* meer stem krijgen in het participatieproces dit ook zeer behulpzaam kan zijn.

7. *Ziet u mogelijkheden om op provinciaal niveau extra middelen of bevoegdheden in te zetten om vertragingen te reduceren? Graag een toelichting op concrete acties.*

De provincie is niet primair betrokken bij de trajecten van bezwaarprocedures betreffende woningbouwplannen. Deze verantwoordelijkheid ligt allereerst bij de lokale overheid in de vorm van bezwaarcommissies en daarna bij de nationale overheid in de vorm van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

8. *Heeft u contact gezocht met de Rijksoverheid over deze problematiek? Zo ja, wat zijn de resultaten van deze gesprekken? Zo nee, bent u bereid dit alsnog te doen?*

Ja, we zijn hierover sinds 2022 met het Rijk in gesprek, als onderdeel van de KSF's. VRO is sinds enige jaren hiermee bezig. Zij geven aan dat de Raad van State aan het opschalen is en dat dit inmiddels zijn vruchten afwerpt en dat er meer zittingen worden ingepland.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geeft sinds 1 juli 2024 één jaar lang grote woningbouwprojecten voorrang in behandeling. Het streven is om zo tot de zomer van 2025 zaken op zitting te behandelen die in totaal zo'n 65.000 woningen mogelijk maken.

In het kader van de afspraken gemaakt tijdens de Woontop loopt er een traject met VRO om tot versnelling te komen. Het verminderen van de regeldruk en het verkorten van procedures om tot versnelling te komen in de woningbouwopgave is hier een belangrijk onderdeel van. Zowel de provincie als IPO leveren hier een bijdrage aan.

9. *Bent u bereid een krachtig pleidooi te voeren in Den Haag om wet- en regelgeving te vereenvoudigen en juridische barrières tegen woningbouwprojecten te verlagen?*

In het kader van het programma STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving) lopen er vanuit de nationale overheid nu schrap- en verbetersessies om de regeldruk te verminderen en om procedures te vereenvoudigen om zo de woningbouw te versnellen. Gedeputeerde Beemsterboer (Noord-Holland) neemt namens het IPO deel aan deze sessies. Als PZH hebben wij flinke input meegegeven. De prognose is dat zij in april een advies aan het kabinet zal aanbieden, waarna er een weging en besluit kan worden genomen. Het streven is om op de Dag van de Volkshuisvesting (juni 2025) de uitkomsten te presenteren. Voorts wordt zoals gezegd gewerkt in het kader van het wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting van een vereenvoudiging van de bezwaar- en beroepsprocedures en agenderen we deze problematiek in het kader van de KSF's voortdurend.

Den Haag, 4 februari 2025

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Plv. secretaris,

voorzitter,

ir. J.C. van Ginkel MCM

mr. A.W. Kolff